

एवं ध्याने भावना प्रकारमुक्त्वा ध्युत्थाने तमाह मच्चित्ता इति अहमेव चित्ते येषां ते मच्चित्ताः तथाहमेवगतो विद्यमानो येषु ते मद्गतास्तथाविधाः प्राणा इन्द्रियाणि येषां ते मद्गतप्राणाः चित्तेनेन्द्रियैर्वायद्गते तत्सर्वप्रत्यगात्मावासुदेव इति भावयंत इत्यर्थः इममेवार्थं परस्परं बोधयंतः श्रुतियुक्तिप्रदर्शनेन समानानां समुदायं ज्ञापयंतः कथयंतश्च शिष्यान् प्रति तुष्यंति ते नैव ज्ञानेन न तु मिष्टान्नादिना रमंति च तत्रैव न तु रुच्यादावित्यर्थः ॥ ९ ॥ उपासनायाः फलमाह तेषामिति सततयुक्तानां नित्योत्साहवतां प्रीतिः प्रेमा तत्पूर्वकं भजतां सेवमानानां तेभ्यो ददामि तं बुद्धियोगं ज्ञानरूपं योगं समाधिज्ञाननिष्ठमित्यर्थः तां ददामि येन ययानिष्ठया ते मामुपयांति समुद्रमिव नद्योऽभेदेन प्रविशंति ॥ १० ॥ किंच तेषां भक्तानामुपर्यनुकंपार्थं न स्वप्रयोजनसिद्ध्यर्थं राजवत् बुद्धियोगप्रदानेन अज्ञानजं अविवेकादुत्थितं मिथ्याप्रत्ययलक्षणं मोहांधकारं तमोनामकं सर्वानर्थानि दानमूला ज्ञाननाशेन नाशयामि आत्मभावस्थः आत्मनो भावोतः करणगृहंतस्थः ज्ञानरूपेण दीपेन भास्वता प्रबलेन अयं भावः तत्त्वमसीति वाक्यजाब्रह्माकारांतःकरणवृत्तिः स्वोत्पत्तये श्रवणमननध्यानानि

मच्चित्ता मद्गतप्राणा बोधयंतः परस्परं ॥ कथयंतश्च मां नित्यं तुष्यंति चरमं ति च ॥ ९ ॥ तेषां सततयुक्तानां भजतां प्रीतिपूर्वकं ॥ ददामि बुद्धियोगं तं येन मामुपयांति ते ॥ १० ॥ तेषामेवानुकंपार्थं महमज्ञानजंतमः ॥ नाशयाम्यात्मभावस्थो ज्ञानदीपेन भास्वता ॥ ११ ॥ अर्जुन उवाच परं ब्रह्म परं धाम पवित्रं परमं भवान् ॥ पुरुषं शाश्वतं दिव्यमादिदेवमजं विभुं ॥ १२ ॥ आहुस्त्वामृषयः सर्वे देवर्षिर्नारदस्तथा ॥ असितो देवलो व्यासः स्वयंचैव ब्रवीषि मे ॥ १३ ॥ सर्वमेतदृतं मन्ये यन्मां वदसि केशव ॥ न हिते भगवन् व्यक्तिं विदुर्देवानदानवाः ॥ १४ ॥ स्वयमेवात्मनात्मानं वेत्थ त्वं पुरुषोत्तम ॥ भूतभावन भूतेश देवदेव जगत्पते ॥ १५ ॥ वक्तुमर्हस्य शेषेण दिव्यात्मात्मविभूतयः ॥ याभिर्विभूतिभिर्लोकानि मां स्त्वं व्याप्य तिष्ठसि ॥ १६ ॥

शमादीनिकर्माणि चापेक्षते यथा दीपः स्वोत्पत्तये तैलवर्त्यग्न्यादीन् उत्पन्नानु तमोनाशेन स्वविषयप्रकाशनार्थं प्रत्ययावृत्तिलक्षणं प्रसंख्यानं च कर्मभिरुपकारं वानापेक्षते न हि ज्ञाते घटे तदाकारप्रत्ययावृत्तिर्वाकर्मपेक्षा वा तज्ज्ञानदाढ्यायापेक्षते प्रमाणव्याप्तिमात्रसापेक्षत्वात् ज्ञानस्य तस्माद्ये उत्पन्नज्ञानानामपि प्रसंख्यानपेक्षां कर्मभिरुपकारापेक्षां च वदंति ते बलादेव मोक्षस्य कृतकताम नित्यतां च प्रार्थयंत इति दिक् ॥ ११ ॥ एवं एतां विभूतियोगं चेत्त्यादिना विभूतिज्ञानस्य फलोदकं श्रुत्वा तत्प्राप्त्युक्तः प्रथमं स्तुत्या भगवंतमावर्जयन् अर्जुन उवाच परमिति परं ब्रह्म न त्वपरमुपास्यं तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यदिदमुपासत इति श्रुतेः परं धाम ज्योतिः न त्वपरं वृत्तिरूपं ज्ञानं एतस्य ज्हीर्षीर्भीरित्येतत्सर्वमन एवेति श्रुतेर्दृष्टिरूपत्वात् परमं पवित्रं न तु तीर्थादिव दपरमं भवान् तत्र मानमाह पुरुषमिति सार्वेन पुरुषं देहांतरस्थं शाश्वतं नित्यं दिव्यं दिविहार्दाकाशे आ विभूतं आदिदेवं सूत्रात्मनोऽप्याद्यं अतएव अजं विभुं व्यापकं त्वां ऋषय आहुरिति संबन्धः ॥ १२ ॥ १३ ॥ व्यक्तिप्रभवं ॥ १४ ॥ हे भूतभावन भूतानां भावक ॥ १५ ॥ एवं स्तुत्वात्मनो बुभुक्षितमाह वक्तुमिति ॥ १६ ॥